

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LIII/301/2024
Rady Miejskiej w Górznie
z dnia 14 lutego 2024 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH,
NARKOMANII ORAZ INNYCH
UZALEŻNIEŃ**

na 2024 rok

DIAGNOZA PROBLEMÓW

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz innych Uzależnień na 2024 rok jest realizowany przez Miasto i Gminę Górzno w oparciu o Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. (Dz.U.2023 poz. 2151) oraz wprowadza zadania w oparciu o Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz.U.2023 poz. 1939 z późn.zm.).

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz innych Uzależnień na rok 2024 realizowany będzie przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy Górzno pod nadzorem M-GKPiRPA, pracowników GOPS oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Koszty w budżecie podzielono wg działu, rozdziału klasyfikacji budżetowej na: przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii oraz innych uzależnień.

Finansowanie realizacji działań prowadzone jest w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz innych Uzależnień.

Zgodnie z przepisami „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” /art. 182./ na realizację M-GKPiRPA przeznacza się dochody z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

Dopuszcza się możliwość wprowadzania do niniejszego Gminnego Programu korekt, wynikających z pojawiających się na bieżąco potrzeb, koniecznych do prawidłowej jego realizacji.

Program przedstawia długofalowe, strategiczne kierunki działań polityki społecznej i zdrowotnej planowane do realizacji w obszarze uzależnień dla mieszkańców Miasta i Gminy Górzno. Charakter przedmiotowego Programu daje możliwość zabezpieczenia realizacji zadań i odpowiedniej alokacji środków finansowych w dłuższej perspektywie czasowej. Ponadto taka regulacja pozwala na wprowadzanie systemowych, komplementarnych, wszechstronnych i skutecznych rozwiązań na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnienia, jak i dla członków ich rodzin.

Analiza i weryfikacja dotychczasowych doświadczeń, otwartość na nowe potrzeby i rozwiązania będzie sprzyjać doskonaleniu i rozwijaniu wprowadzanych krajowych kierunków, celów i zadań wskazanych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, a przede wszystkim w Narodowym Programie Zdrowia. Należy podkreślić, że istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom, których patomechanizm jest podobny niezależnie od substancji czy czynności, która wywołuje uzależnienie. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki (uniwersalnej, selektywnej, wskazującej) jest wspólny dla wszystkich uzależnień. Uzależnienia często występują równolegle, mają podobne podłoże i niosą zbliżone konsekwencje. Integracja programów uzależnień (alkoholizm, narkomania) pozwoli efektywniej zarządzać usługami oferowanymi w ramach polityki społecznej i zdrowia publicznego.

Gmina Górzno jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie brodnickim. Gmina zajmuje powierzchnię 119,38 km² i składa się z miasta Górzno oraz 8 sołectw: Czarny Bryńsk, Fiałki, Gołkowo, Górzno Wybudowanie, Szczutowo, Miesiączkowo, Szynkówko i Zaborowo. Gmina stanowi 11% powierzchni powiatu. Liczba mieszkańców w gminie wynosi 3904 osób, w tym 1972 kobiet i 1932 mężczyzn (źródło: dane Urzędu Stanu Cywilnego w Górznie).

W Gminie Górzno funkcjonują 3 szkoły podstawowe, do których uczęszcza łącznie 475 uczniów (źródło: dane referatu oświaty Urzędu Miasta i Gminy Górzno).

Ogółem ze świadczeń pomocy społecznej w 2023 r. korzystało 66 rodzin. Łączna liczba klientów pomocy społecznej wyniosła 185 osób, co stanowi ok. 5% ogółu mieszkańców gminy. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo - 31 rodzin, bezrobocie-32 rodziny, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 53 rodzin w tym 8 rodzin niepełnych, 5 rodzin wielodzietnych, długotrwała lub ciężka choroba – 13 rodzin, niepełnosprawność - 19 rodzin, potrzeba ochrony macierzyństwa -14 rodzin, alkoholizm - 3 rodziny (źródło: sprawozdanie MPiPS-03 za rok 2023 w Gminie Górzno- Pomoc Społeczna).

W gminie Górzno na pogłębianie się zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji wpływ mają głównie: ubóstwo oraz bezrobocie powiązane ze zjawiskiem uzależnienia od pomocy społecznej, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz problem uzależnień. Bardzo duże znaczenie w gminie ma także istnienie dużej liczby rodzin wykazujących niezaradność życiową oraz bezradność w sprawach prowadzenia domowego gospodarstwa oraz opiekuńczo-wychowawczych.

Ubóstwo oraz niezaradność życiowa i bezradność w prowadzeniu domowego gospodarstwa jest często przyczyną, że ludzie sięgają po alkohol, gdyż taka sytuacja przekłada się na sferę alkoholową. Alkohol powoduje szereg zagrożeń: brak perspektyw na przyszłość, kryzys rodziny, patologię społeczną, w skrajnych przypadkach marginalizację i wykluczenie. Z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górznie korzystają 3 rodziny alkoholików.

W sklepach i lokalach sprzedających i podających napoje alkoholowe na terenie Gminy Górzno dopuszcza się możliwość kontroli tych podmiotów z zastosowaniem tzw. „zakupu kontrolowanego”, tj. próby zakupu napojów alkoholowych przez osobę nieletnią (poniżej 18 roku życia) przy obecności w lokalu członka zespołu kontrolnego. Każdy podmiot starający się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych lub o jego przedłużenie powinien przeszkolić cały personel swojego lokalu w zakresie zasad postępowania przy sprzedaży i podawaniu napojów alkoholowych.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Górzno.

Określono następującą liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5 % zawartości alkoholu oraz na piwo
- 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
- 20 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- 15 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5 % zawartości alkoholu oraz na piwo
- 15 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)
- 15 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu

Zasady usytuowania na terenie Miasta i Gminy Górzno miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych obejmują wszystkie rodzaje napojów alkoholowych.

Punkt sprzedaży napojów alkoholowych winien być zlokalizowany w odległości nie bliżej niż 10 m od granic następujących obiektów:

- 1) szkół i przedszkoli
- 2) kościołów i kaplic

3) cmentarzy

Pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą dojścia wzdłuż ogólnodostępnego ciągu pieszego tj. od głównych drzwi wejściowych danego punktu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych poprzez przejścia dla pieszych do głównych drzwi wejściowych do obiektów wyżej wymienionych, a w przypadku, gdy punkty sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych są ogrodzone, odległość mierzona jest od wejścia na teren danego punktu sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych.

Cel główny programu:

Wzmacnianie działań kształtujących prozdrowotny styl życia ze szczególnym uwzględnieniem redukcji szkód o charakterze rodzinnym, społecznym i zdrowotnym, związanych ze spożywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Cele szczegółowe i zadania programu:

1. Realizacja działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz podniesienie ich świadomości społecznej na temat zagrożeń, jakie za sobą niesie ryzykowne użytkowanie substancji psychotropowych oraz ryzykowne spożywanie alkoholu, z uwagi na obniżenie się wieku „picia” oraz coraz częstsze wykrywanie przypadków nietrzeźwości wśród osób nieletnich.
2. Prowadzenie edukacji publicznej i medialnych kampanii społecznych dotyczących: problematyki uzależnienia od substancji psychoaktywnych (w tym związanych z ich okazjonalnym – ryzykownym przyjmowaniem), FASD, przeciwdziałania przemocy domowej, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w kontekście zakażeń HIV, adresowanych do różnych grup społecznych.
3. Zwiększenie zaangażowania rodziców i wychowawców do udziału w programach profilaktycznych, zwłaszcza tych rekomendowanych.
4. Wsparcie realizacji lub realizacja szkoleń/konferencji/warsztatów dla różnych grup zawodowych (nauczycieli, pedagogów, psychologów, przedstawicieli gmin, służb mundurowych, pracowników socjalnych), które poszerzyłyby wiedzę o skutecznych strategiach profilaktycznych.
5. Wczesne podejmowanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży uwzględniających doświadczenia i wiedzę obejmowanych adresatów, prowadzonych tylko przez kompetentne osoby.
6. Wspieranie form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem uzależnienia od alkoholu, w tym m.in. poprzez realizację specjalistycznych programów lub zajęć rozwojowych.
7. Wspieranie działań profilaktycznych i pomocowych w zakresie występowania zjawiska przemocy w rodzinie osób uzależnionych. Wspieranie programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

Zdrowie jest promowane przez zapewnienie odpowiednich warunków życia i warunków pracy, kształcenie, kulturę fizyczną, wypoczynek i rekreację. Kwestią kluczową dla promocji zdrowia jest zapewnienie aktywnego uczestnictwa całego społeczeństwa, tym samym wszystkich jego struktur, w działaniach na rzecz zdrowia. W modelu promocji zdrowia przywiązuje się ogromną wagę do jednostkowej odpowiedzialności za zdrowie. W celu prawidłowej realizacji zadań przyjęto następujące kierunki działań: prewencja (zapobieganie), interwencja (pomaganie) i organizacja programu (współpraca, synergia działań, wymiana informacji).

Nadużywanie alkoholu, narkotyków przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, jest przyczyną różnych problemów, powoduje cierpienie

dorosłych i dzieci. Konsekwencją życia z partnerem nadużywającym alkoholu może być tzw. współuzależnienie, które jest efektem przystosowania się do sytuacji problemowej. O współuzależnieniu mówi się wyłącznie w odniesieniu do osób dorosłych. W rodzinach, w których występuje problem uzależnień dodatkowym obciążeniem, które wpływa na funkcjonowanie wszystkich członków rodziny jest występowanie przemocy, którego sprawcą jest osoba uzależniona. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety, jak również dzieci. Przemoc posiada niezwykle moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat wewnętrzny. U części osób, które doświadczają przemocy dokonują się niekorzystne i niestety czasem trwale zmiany w sposobie i treści myślenia, które utrudniają przeciwstawienie się i przeciwdziałanie temu zjawisku. Dlatego tak ważne jest, aby po rozpoznaniu przemocy odpowiednie instytucje podjęły skoordynowane działania, które mają na celu przerwanie przemocy i leczenie jej szkód. Procedury tej pomocy można podzielić na pierwszą pomoc, czyli interwencję kryzysową oraz pomoc psychologiczno-terapeutyczną. Ważnym zadaniem osób, które udzielają pomocy rodzinom, w których występuje problem uzależnień jest kompleksowa diagnoza sytuacji rodzinnej oraz zaoferowanie pomocy zarówno rodzinie, jak i poszczególnym jej członkom. Bardzo istotnym jest, aby pomocą psychospołeczną objąć dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, które w związku z brakiem zdolności do przystosowania się do zaistniałej sytuacji rodzinnej reagują nasilonymi zaburzeniami psychosomatycznymi, emocjonalnymi, zaburzeniami adaptacyjnymi. Wśród działań, które będą podejmowane w ramach Programu na rok 2023 znalazło się szereg zadań, które mają służyć zrealizowaniu konkretnych celów w obszarze udzielania pomocy rodzinom z problemami uzależnień i przemocy.

Terminem „uzależnienia behawioralne” czy „uzależnienia od czynności” określane są zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Do takiej formy zaburzeń należą zaburzenia uprawiania hazardu, jak również liczne zachowania wykonywane w sposób kompulsyjny np: związane z internetem i grami (zaburzenia grania w gry), z zakupami (zaburzenia kompulsyjnego kupowania), z aktywnością fizyczną (zaburzenia uprawiania ćwiczeń), z seksem (zaburzenia uprawiania seksu) czy z pracą (silna potrzeba wykonywania pracy lub innych czynności z nią związanych), ale także zachowania związane ze zdrowym odżywianiem się (ortoreksja) czy opalaniem (tanoreksja). Tego typu zachowania, mimo że dotyczą czynności regularnych (przystosowawczych), stają się kompulsyjne, co oznacza, że bardzo trudno jest nad nimi zapanować i prowadzą one do negatywnych konsekwencji dla jednostki i jej otoczenia. Celem tych zachowań, wykonywanych w sposób patologiczny jest nie tyle uzyskanie przyjemności, co obniżenie negatywnego efektu – złego samopoczucia, obniżonej samooceny, ponurego nastroju.

ZADANIA DO REALIZACJI

I. POMOC TERAPEUTYCZNA I REHABILITACYJNA DLA OSÓB Z PROBLEMAMI UZLEŻNIEŃ

1. Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień :
 - a) punkt konsultacyjny, dyżury psychologa
 - b) ośrodki profilaktyczno-terapeutyczne
2. Programy terapeutyczne i rehabilitacyjne dla dzieci z rodzin uzależnionych i współuzależnionych:

- a) program pogłębiony – zaawansowany terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia: uczący konstruktywnych zachowań, zapobiegania nawrotom choroby alkoholowej, rehabilitacji dla osób z dłuższą abstynencją;
- b) diagnoza i terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

II. POMOC RODZINOM Z PROBLEMEM UZALEŻNIEŃ ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY

1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:

działalność interdyscyplinarnego zespołu interwencyjnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, bieżące zapewnianie schronienia i bezpieczeństwa ofiarom przemocy domowej – grupa dla ofiar przemocy w rodzinie

2. Terapia dla młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym informacja:

a) zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci

b) indywidualna terapia dla dzieci i młodzieży (zakup materiałów)

3. Diagnoza i pomoc terapeutyczna rodzinom zagrożonym uzależnieniem wsparcie psychologa

4. Obozy profilaktyczne i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych (dzieci – zajęcia zimowe, obozy letnie)

III. DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNA

1. Programy i działania profilaktyczne w szkołach:

a) programy realizowane w szkołach podstawowych

b) programy realizowane dla rodziców

c) spektakle teatralne, koncerty słowno-muzyczne

d) pogadanki, spotkania

2. Działalność profilaktyczna pozaszkolna:

a) bilety wstępu na basen, do kina, na występy artystyczne itp.;

b) działania profilaktyczne, dotyczące wypoczynku prowadzone przez różne organizacje i podmioty m.in. na feriach i wakacjach (wyjazdy profilaktyczne, półkolonie itp.);

c) świetlice młodzieżowe – prowadzenie zajęć;

d) współpraca z innymi podmiotami realizującymi działania profilaktyczne (np. kampanie profilaktyczne, szkoły, dom kultury, opłaty za transport, dożywianie itp.);

e) zabezpieczenie terenów, na których prowadzone są zajęcia profilaktyczne sportowe i inne;

f) zakup sprzętu technicznego do prowadzenia zajęć profilaktycznych i terapeutycznych.

3. Działalność profilaktyczna sportowa:

a) pozalekcyjne zajęcia sportowe, artystyczne, informatyczne prowadzone w szkołach – oraz w innych placówkach;

b) zajęcia sportowe, ogólnorozwojowe dla dzieci ze świetlic;

c) współorganizacja cyklicznych turniejów sportowych dla uczniów szkół

IV. WSPOMAGANIE INSTYTUCJI, ORGANIZACJI I OSÓB FIZYCZNYCH SŁUŻĄCYCH ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.

1. Dofinansowanie działalności: Gminnego Ośrodka Kultury, szkół w gminie, OSP-Sekcja Strzelecka, świetlic: środowiskowych i wiejskich.

2. Współpraca z Miejsko - Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- a) działania kontrolne dotyczące podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych;
- b) badanie lekarza i psychologa biegłego: w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- c) wykonywanie obdukcji lekarskiej dla osób doświadczających przemocy domowej w rodzinie;
- d) szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych;
- e) zasady wydawania i przedłużania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla podmiotów;
- f) wynagrodzenie terapeuty, psychologa i opiekuna kolonii.

3. Współpraca z Komendą Powiatową Policji.

4. Szkolenia, konferencje i warsztaty dla grup zawodowych (np. członkowie Komisji, nauczyciele, dzielnicowi, radni, pracownicy socjalni, pedagodzy, pracownicy punktu konsultacyjnego) – poszerzanie wiedzy, kompetencji, umiejętności - przemoc, uzależnienia

5. Delegacje służbowe.

Członkowie zespołu roboczego Gminnej Komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości: Przewodniczący, Sekretarz- 250 zł brutto, Z-ca Przewodniczącego -210 zł brutto, członkowie- 170 zł brutto za udział w posiedzeniach, kontrolach i innych działaniach Komisji. Wynagrodzenie dla terapeuty wynosi 80 zł za godzinę.

V. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA – KOSZTY ADMINISTRACYJNE

1. Działalność informacyjna:

- a) materiały informacyjne: broszury, ulotki, plakaty, literatura itp. wydawanie własnych informatorów, prenumerata specjalistycznych czasopism
 - alkoholizm i przemoc
 - narkomania
- b) informacja publiczna, medialna: informacje na tablicach, internet, artykuły prasowe
 - alkoholizm i przemoc
 - narkomania

2. Koszty administracyjne:

- a) materiały biurowe, usługi informatyczne, materiały papiernicze, środki spożywcze, pomoce dydaktyczne, usługi telekomunikacyjne do realizacji zadań Gminnego Programu.

STAN ZASOBÓW W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE GÓRZNO

Na terenie gminy nie funkcjonują profesjonalne placówki leczenia uzależnień. Dostępny jest jedynie punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, który mieści się przy Ośrodku Zdrowia w Górznie. Osoby uzależnione mogą skorzystać z zajęć prowadzonych przez terapeutę uzależnień.

Punkt konsultacyjny został rozszerzony o usługi psychologa. Rozkład przyjęć przez psychologa dostępny jest w Ośrodku Zdrowia w Górznie, jak również zamieszczony jest na stronie internetowej www.gorzno.pl.

PRELIMINARZ – BILANS

I. POMOC TERAPEUTYCZNA I REHABILITACYJNA DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie

Przeciwdziałanie narkomanii

Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

Suma: 1.800 zł

II. POMOC RODZINOM Z PROBLEMEM UZALEŻNIEŃ ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie

Przeciwdziałanie narkomanii

Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

Suma: 5.210 zł

III. DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNA

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie

Przeciwdziałanie narkomanii

Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

Suma: 7.000 zł

IV. WSPOMAGANIE INSTYTUCJI, ORGANIZACJI I OSÓB FIZYCZNYCH SŁUŻĄCYCH ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie

Przeciwdziałanie narkomanii

Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

Suma: 52.000 zł

V. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA – KOSZTY ADMINISTRACYJNE

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinie

Przeciwdziałanie narkomanii

Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

Suma: 3.990 zł

CAŁKOWITY KOSZT PROGRAMU: 70.000 ZŁ